

Julijana Vöröš

Alfred Matiš: Potočnjekovi

Kupšinci: Zavod Droplja, 2021.

Rudi Potočnjek, preprost kmet z Goričkega in rezervist starojugoslovanske vojske, je nekaj dni pred začetkom vojne vpoklican. Njegova vojaščina pa ne traja dolgo. Vojaki so poslani čez reko Muro na Štajersko, kjer jih hitro zajamejo nemške enote, jih razorožijo in kot vojne ujetnike razpošljejo v taborišča širom po Nemčiji in Madžarski. Večini uspe kaj hitro dobiti odpustnice in se kot civilisti vrnejo domov k svojim družinam, Rudija pa kar ne izpustijo. Kljub temu, da je v oskrbo sosedi prepustil kar šest, še skoraj povsem negodnih otrok. Rudi med svojo odisejado od enega do drugega delovnega taborišča, kjer se naleze vsakršne golazni, vztraja zgolj ob misli na to, kako se bo spet srečal z njimi. A čas mineva in ko se končno po dveh letih sredi zime vrne na domačijo, ga pričaka grozljiva sprememba. Hiša je zametena s snegom, o otrocih pa ne duha ne sluha. Šele s pomočjo sosedov začne dojemati, kaj se je v resnici zgodilo. Toda njihovim tolažilnim besedam se ne vda. Vse sile usmeri v to, da bi svoje otroke znova pripeljal k sebi.

Roman, ki obsega še tri nadaljevanja, je zapuščina nekdanjega murskosoboškega sodnika, po rodu iz Vidonec na Goričkem, kamor je postavljeno tudi dogajanje. Spremna beseda omenja "kafkovsko ozračje" in res je v romanju osrednjega lika, najprej skozi taborišča in proti koncu

prvega dela od enega do drugega urada novih, madžarskih, oblasti nekaj, kar bralca spomni na romana Grad ali Proces. V tem pogledu tudi dejstvo, da se zadnje poglavje prvega dela odvija v vasi Grad na Goričkem, ni zanemarljivo. Branje je tekoče in ga ni moč odložiti kar tako. Dodatno napetost vzbuja zastranitve in skrivnost o Rudijevi ženi, ki se v prvem delu še ne razkrije. Kmečko življenje je opisano tako, kot so kmetje nekdaj v resnici živeli in bo zagotovo pritegnilo tudi mlajše bralce. V ozadju pa seveda tli druga svetovna vojna, ki je bila v Prekmurju pod madžarsko oblastjo skoraj do konca drugačna kot drugje pod nemško. Kdor bo prebral prvo knjigo, bo rad segel po nadaljevanju in prebral še ostale tri, ki segajo v čas po drugi svetovni vojni, vse do sedanjosti.

Odlomek:

Veste, gospod, nekaj vam bom sedaj povedal, pa nikar mi ne zamerite! Vsak siromak, pa naj ima še toliko otrok, želi imeti deco pri sebi, okoli sebe. Večji siromak je, bolj se jih oklepa. Siromak ljubi drugače, kakor se reče, in, kako naj povem, bolj s srcem in manj s pametjo. Tu je razlika. Sem prav povedal? Vi tega, gospod, ne morete razumeti.

(str. 217)

